

прѣвъзмогва физическия свѣтъ съ всичката му необятност (необгръщанност). Самата смисълъ и идеята на физическия свѣтъ се опрѣдѣлять най много отъ човѣчески разумъ. Наплуванието на силнитѣ чувствава ния бъркати на студениѣ операции на разума. Напротивъ, всичката смисълъ на нравственния свѣтъ се опрѣдѣля не само отъ разума, нѣ още въ голѣмъ размѣръ и отъ човѣческото сърдце и воля. А ако ли пѣкъ това е така, въ такъвъ случай физическия свѣтъ е подчиненъ на нравствения и отъ него произлиза. Всичкиѣ велики умове, които сж изучили видимий физически свѣтъ, съ неотразимо фаталенъ начинъ сж видѣли въ него проявлението на височайшия *Разумъ* и височайшата *Воля*. Отъ това вече става явно, че нравствения свѣтъ, въ когото първенствующа роля играе, волята е неизмѣримо по високъ, по сложенъ и необятенъ отъ физическия свѣтъ, защото послѣдния се явява въ известна смисълъ само като една частъ отъ нравствения свѣтъ. Всеичко въ природата е опрѣдѣлено къмъ известни и неуклонни закони, по опрѣдѣленъ и разуменъ планъ. Гармонията, че свѣта и неговата хубостъ неотразимо дѣйствувать върху творческиѣ проявлениа на силитѣ на човѣческия духъ както въ областта на науката, така и въ областта на поезията и художествата. Онова, което даже въ физическия свѣтъ е неуловимо за сухата логика на разума, много често се постига чрѣзъ тъмното слушание на сърдцето безъ да говоримъ вече за обширната област на поезията и изящнитѣ художества; въ науката даже повечето велики открития сж извършени не отъ сухата логика на разума, а отъ тънката логика на човѣческото сърдце и неговитѣ висши чувства. Много начесто най стройната логика на разума не може да гармонира съ логиката на чувствата и това става причина за най велики даже научни открития. Въ най точнитѣ математически анологии по нѣкога математиката се спира, че нѣма нѣщо въ тѣхъ, не му се харесва; не разумътъ, а чувството му подсказва, че въ всичкия механизъмъ на единъ известенъ ма-